

Тернопільська обласна бібліотека для дітей

Науково-методичний відділ

Бібліотеки для дітей Тернопільщини: рік 2014

Аналітично-статистичний огляд

Тернопіль, 2015

ББК 78.342 (4 Укр. Те)

Б 59

Бібліотеки для дітей Тернопільщини; рік 2014: аналіт. – стат. огляд / Терноп. обл. бібл. для дітей, наук. – метод. від.; підгот. Т.В.Хованець. – Т., 2015. – 26 с.

Щорічний аналітично – статистичний огляд «Бібліотеки для дітей Тернопільщини: рік 2014» підготовлено на основі статистичних та інформаційних звітів бібліотек для дітей, що дає можливість отримати інформацію про стан, проблеми та перспективи розвитку книгозбірень області, які обслуговують дітей. Матеріали, викладені в огляді, будуть корисними для керівників установ, працівників місцевої влади та управління культури.

Підготувала: Т.В. Хованець

Відповідальна за випуск: Н. С. Новіцька

Комп'ютерний набір: Т.В. Хованець

Діяльність бібліотек для дітей Тернопільської області у 2014 році була спрямована на удосконалення роботи бібліотек району, надання методичної та практичної допомоги сільським бібліотекарям з питань обслуговування користувачів-дітей та сприяння розвитку і поширенню бібліотечних інновацій.

Щорічно бібліотеки для дітей приймають участь у Всеукраїнських конкурсах, проектах, які проводяться за ініціативи Національної бібліотеки України для дітей, програми «Бібліоміст», Української бібліотечної асоціації та інших Міжнародних фондів та програм.

У 2014 році користувачі та бібліотекарі взяли участь у:

- ◆ Всеукраїнському фотоконкурсі «Map-Ukraine Шевченкіана»;
- ◆ Всеукраїнському тижні дитячого читання;
- ◆ Всеукраїнському конкурсі «Найкращий читач – 2014»;
- ◆ Всеукраїнському моніторингу ефективності заходів з популяризації Шевченкіани у бібліотеках України для дітей;
- ◆ Всеукраїнському соціологічному дослідженні «Книга року - 2014».
- ◆ Літніх читаннях;
- ◆ Активізувалася діяльність бібліотек для дітей у реалізації обласних проектів.

Кожного року в березні місяці українці вшановують пам'ять видатного Кобзаря, патріота України, великого її сина – Т. Г. Шевченка. Рік 2014-й особливий, оскільки саме на нього припало 200-річчя від дня народження славетного поета та художника.

Палітра заходів присвячених цій ювілейній даті в області просто вражає:

1. Літературні свята, вечори:

- «Живий Шевченко» (Козівська ЦБД);
- «Віночок віршів від Т. Г. Шевченка» (Гусятинська ЦБД);
- «Нетлінне слово Кобзаря» (Тернопільська міська бібліотека № 4 для дітей);
- «Повік людська пливтима до Тараса безмежної любові течія» (Підгаєцька ЦБД);
- «Шевченкове слово в віках не старіє» (Борщівська ЦБД);

- 2. Літературно-музична композиція:**
 - «Поезія, що музикою стала» (Підволочиська ЦБД);
- 3. Конкурси:**
 - Конкурс читців «Поезія Шевченка – то музика народної душі» (Козівська ЦБД);
 - Конкурс читців «А слово Тараса луна над Збручем» (Підволочиська ЦБД);
 - Конкурс читців «Мій улюблений вірш Кобзаря» (Тернопільська ЦБД);
 - Конкурс на краще виконання творів «Вслухаємось в Шевченкові рядки» (Копичинецька міська бібліотека для дітей);
 - Конкурс юних дарувань «Кобзарика» (Скала-Подільська міська бібліотека для дітей);
 - Конкурс творчих робіт «Мій Шевченко» (Кременецька ЦБД);
 - Конкурс творчих робіт «Слово, пісня, дума Кобзаря, ви окраса й суть мого життя» (Зборівська ЦБД);
 - Конкурс малюнків «Намалюймо Шевченкове слово» (Гусятинська ЦБД);
 - Конкурс на кращий малюнок до творів Кобзаря «Шевченкові твори очима дітей» (Монастирська ЦБД);
- 4. Літературний колаж:**
 - «Стежками творчості генія» (Тернопільська міська бібліотека № 3 для дітей)
- 5. Літературний вечір-портрет:**
 - «Безсмертне Вічне слово» (Монастирська ЦБД);
- 6. Віртуальна мандрівка:**
 - «У бронзі, у граніті, пам'яті народній» (Збарзька ЦБД);
- 7. Кразнавчо-поетичні мандрівки:**
 - «Шевченко і Тернопільщина» (Збарзька ЦБД);
 - «На землі Тернопільській» (Гусятинська ЦБД);
- 8. Усний журнал:**
 - «Тарасові шляхи» (Бучацька ЦБД);
- 9. День інформації:**
 - «Шевченкове слово в віках не старіє» (Бучацька ЦБД);

10. Поетичний вернісаж:

- «Доростаймо серцем до Тараса» (Підволочиська ЦБД);

11. Вікторина:

- «Віч-на-віч з Шевченком» (Тернопільська ЦБД);

12. Незліченна кількість і різнобарвність книжково-ілюстративних виставок та оглядів літератури.

Проводячи заходи, бібліотекарі намагалися донести до користувачів-дітей світ образів, думок, ідей Великого Кобзаря, розширити їх знання про життя, творчість, світогляд Т. Г. Шевченка.

Центральна бібліотека для дітей Тернопільської міської ЦБС створила блог (<http://qrsev.blogspot.com>) – «Шукаємо у собі Шевченка», у якому кожен день, починаючи з вересня 2013 року – до березня 2014 року, висвітлювались нові QR-коди, в яких зашифровано вірші Т.Г.Шевченка або рядки з біографії поета.

У Всеукраїнському віртуальному фотоконкурсі «Map-Ukraine Шевченкіана» організованому Національною бібліотекою України для дітей взяли участь декілька бібліотек області, і ми дуже пишаємось тим, що світлина з підписом «До мене сьогодні всміхнувся Шевченко з картини, що там на стіні» Збараської районної бібліотеки для дітей зайняла 2 місце у номінації «Бібліотеки і Шевченко».

До ювілею Великого Кобзаря фахівцями бібліотек було видано методичні поради:

- «Ти нації Навчитель і Пророк» (Підволочиська ЦБД спільно з ЦРБ);
- «Великий син великого народу» (Тернопільська ЦБД).

З метою формування у читачів почуття відповідальності за долю краю, любові до своєї землі, збереженню родинних традицій Підволочиська ЦБД реалізувала програму «Мій край, ти серця рідна пристань», в рамках якої були проведені такі заходи:

- Краєзнавча година «Відкрий для себе рідне місто»;
- Історико-краєзнавчий урок «Рідне місто над Збручем»;
- Літературна година «Грані великого таланту» (до 80-річчя від дня народження поета, доктора економічних наук, члена Спілки письменників України Володимира Вихруща);

- Експрес-опитування «Яким я бачу своє селище через 10 років»;
- Інформаційна година «Письменники-ювіляри Тернопілля»;
- Заочна мандрівка «Вулицями нашого міста».

Під час проведення фотOVERнісажу «Розповідає старе фото» користувачі знайомились з історією рідного містечка в старих світлинах, які бібліотеці надав краєзнавець, історик Юрій Мокрій.

З метою відродження традицій та звичаїв, популяризації обрядів українського народу Заліщицька ЦБД провела цикл заходів присвячених народознавству, а саме: вікторину «Символи квітів у дівочому українському віночку», виставку-мандрівку «Мандрівка в глибину народних звичаїв», етнографічно-краєзнавчу виставку «Калейдоскоп зимових свят», годину народознавства «А мати вишивала рушники».

Доволі **важко увявити собі бібліотеку без клубів і гуртків за інтересами**. З появою доступу до Інтернету в бібліотеці-філії с. Залужжя (Збараського р-ну) створено клуб «Інфознайка» розрахований на учнів 5-6 класів. Заняття клубу проводить педагог Збараської районної станції юних натуралістів.

Сьогодні **бібліотеки стають справжніми мистецькими майданчиками та територією розвитку для дітей**. Зокрема, у 2014 році у Монастирській, Козівській, Зборівській, Кременецькій, Збараській районних бібліотеках для дітей проводились майстер-класи з виготовлення різдвяних ангелочків з лушпиння кукурудзи, фоторамок з макаронів, виготовлення писанок, подарунків у техніці квілінгу, орігамі, карвінгу тощо. Тобто, читачі бібліотек займались новими видами діяльності «hand made», вкотре переконуючись, що сучасна бібліотека є куточком для дозвілля та втілення творчих здібностей.

Цікавою формою роботи є **читання на свіжому повітрі**, які практикуються у Тернопільській, Гусятинській, Козівській районних бібліотеках для дітей. Юні читачі залюбки змінили зручні приміщення читальних залів на галявини під сонечком.

Особливим цьогооріч був **Всеукраїнський тиждень дитячого читання**. Не було веселих пісень, не було сміху та жартів, не було запальних конкурсів та розваг, бо уся Україна вшанувала пам'ять героїв Небесної сотні. Саме в ці дні минали сороковини їхньої трагічної загибелі. Бібліотекарі Тербовлянської ЦБД

спільно з волонтерами громадської організації «Теребовлянська вежа» провели масштабний захід – вечір-реквієм «Помолімось за Небесною сотнею». Півтори години, затамувавши подих, більше ста учнів та гостей споглядали на екрані обличчя загиблих героїв-земляків Небесної сотні, слухали розповіді учасників подій Революції Гідності, вивчаючи сторінки новітньої історії.

2014 рік на Тернопільщині проголошено роком провідника Організації українських націоналістів Степана Бандери. Бібліотеками області було організовано ряд заходів присвячених революціонеру, зокрема, у Козівській ЦБД відбулась літературно-музична композиція «Степан Бандера – незламний борець за долю України» спільно з Будинком дитячої та юнацької творчості. Розповіді ведучих гармонійно доповнювали музичні композиції «Під чистим небом України», «Наша армія», «Так чого ти плачеш» у виконанні маленьких артистів. Захід був покликаний підвести присутніх до усвідомлення місця і ролі Степана Бандери в історії України, сформуванню почуття національної гідності, пропагуючи дух лицарства, самоповаги, прагнення самореалізації у добрих справах.

Захоплююче дійство відбулося упродовж двох днів 29-30 вересня у Тернополі – **четвертий «Бібліофест»**, активними учасниками якого були усі бібліотеки для дітей м. Тернополя. Зважаючи на ситуацію в Україні фестиваль мав назву «Бібліофест. Українська героїка».

В програму фестивалю входили: презентації, майстер-класи, круглі столи, зустрічі із письменниками, виставки. У Центральній дитячій бібліотеці відбулася презентація нового проекту «Розвивайко», який розрахований на дітей від 1,5 до 5 років, метою якого є залучення до читання з раннього віку малюків, розвиток мовлення і творчих здібностей дошкільнят. В рамках цього заходу виступила казкарка, лауреат літературної премії «Коронація слова-2012» Галини Шулим. Львівська поетеса Катерина Міхаліцина провела терапію читанням. Окрім того, тернопільська лялькарка Тетяна Кухарська запропонувала відвідувачам і гостям бібліотеки переглянути виставку «Ляльки з капрону». Загалом під час фестивалю значна увага була приділена

Центральній дитячій бібліотеці відбулася презентація книги Христини Лукашук «Казка про Майдан» (для дітей 10-12 років).

До дитячої бібліотеки №3 завітав український художник Юрій Чумак. Користувачі бібліотеки № 5 для дітей взяли участь у всеукраїнському «Книжковому марафоні-42». Ще однією неочікуваною подією стало відкриття виставки персональної колекції іграшкових ретро-машин Тараса Демкури. Величезна колекція з більш як ста автомобілів, вперше була представлена на огляд відвідувачів, зокрема дітей, розміщена на виставкових вітринах в музеї національної іграшки, що при бібліотеці №5 для дітей.

Цікавих заходів було досить багато, тому кожен маленький і великий шанувальник книги міг обрати собі щось до душі і залишити яскравий спогад у своїй пам'яті про «Бібліофест-2014».

Інформація про проведені заходи постійно висвітлювалась на сайті Тернопільської міської ради, на шпальтах місцевої преси та на блозі Тернопільської міської ЦБС.

Мережа бібліотек, що обслуговують дітей

В Тернопільській області функціонує 889 публічних бібліотек Міністерства культури. Дитяче населення обслуговує 838 бібліотек, в тому числі: 805 сільських бібліотек-філій та 33 публічні спеціальні (дитячі) бібліотеки, з них:

- 1 – обласна бібліотека для дітей;
- 16 – центральних районних бібліотек для дітей;
- 16 – міських бібліотек для дітей;

В централізованій бібліотечній системі міста Тернополя користувачів-дітей обслуговує 5 міських бібліотек для дітей. Найбільша мережа бібліотек, що обслуговують дітей у: Зборівському (66), Терехівському (63), Борщівському (60), Збарзькому (60), Чортківському (54) районах. Найбільша кількість дитячих бібліотек у Гусятинському (4), Борщівському (3) районах, Кременецькому (3), Чортківському, Підволочиському, Збарзькому – по 2. (Дод. 1)

Мережа бібліотек, що обслуговують дітей

№ п/п	Назва району	Дитячі районні та міські	в т.ч. міські	сільські	Загальна кількість
1.	Бережанський	1	-	41	42
2.	Борщівський	3	2	57	60
3.	Бучацький	1	-	49	50
4.	Гусятинський	4	3	39	43
5.	Заліщицький	1	-	51	52
6.	Збарзький	2	1	58	60
7.	Зборівський	1	-	65	66
8.	Козівський	1	-	39	40
9.	Кременецький	3	2	51	54
10.	Лановецький	1	-	40	41
11.	Монастирський	1	-	37	38
12.	Підволочиський	2	1	42	44

13.	Підгаєцький	1	-	28	29
14.	Теребовлянський	1	-	62	63
15.	Тернопільський	1	-	52	53
16.	Чортківський	2	2	52	54
17.	Шумський	1	-	42	43
	Всього	27			
18.	м.Тернопіль	5	5	-	5
	Всього: по області	32	16	805	837
19.	Обласна бібліотека для дітей	1			1
	Всього	33	16	805	838

Матеріально – технічна база бібліотек

Загальна площа приміщень бібліотек для дітей становить 5567,74 кв.м., з них 2051,70 кв.м.(36,9 %) використовується для зберігання бібліотечного фонду та періодичних видань. Проте, не всі бібліотеки належно забезпечені приміщеннями для відповідного зберігання бібліотечних ресурсів. Зокрема, у Зборівській ЦБД бібліотечний фонд нараховує 20,8 тис. примірників, площа для зберігання становить лише 20 кв.м., у Підволочиській ЦБД відповідно – 19,7 тис. примірників – 12 кв.м., Бучацькій ЦБД – 18,2 тис. примірників – 16 кв. м.; Теребовлянській ЦБД – 14,8 тис. примірників – 8 кв. м. Гримайлівська, Хоростківська, Вишнівецька, Почаївська та Скалатська міські бібліотеки для дітей взагалі не забезпечені приміщеннями для зберігання своїх фондів. Найменші площі приміщень для обслуговування користувачів має Тернопільська (Великі Бірки) районна бібліотека для дітей (12 кв. м.) та Борщівська ЦБД – 50 кв. м.

Правовою формою визначається майнова власність бібліотек:

➤ 23 бібліотеки для дітей володіють приміщеннями на праві оперативного управління;

➤ 9 розташовані в орендованих приміщеннях Збарзька ЦБД, Кременецька ЦБД, Теробовлянська ЦБД, Вишнівецька, Кременецька, Хоростківська міські дитячі книгозбірні, а також бібліотеки для дітей №3, №4, №5 Тернопільської міської ЦБС.

Потребують капітального ремонту Борщівська, Лановецька ЦБД та Центральна бібліотека для дітей м. Тернополя.

Для забезпечення комунікаційного зв'язку, координації взаємодії та вирішення виробничо-господарських проблем, бібліотеки для дітей використовують різноманітні засоби зв'язку. Проте, прикрим є факт відсутності стаціонарного телефонного зв'язку у Бережанській, Гусятинській, Заліщицькій, Зборівській, Кременецькій, Шумській районних та деяких міських бібліотеках для дітей. З 32 бібліотек телефонізовано 9 районних бібліотек (із 16) та 8 міських (із 16). Свою електронну пошту мають 15 бібліотек для дітей.

Зміцнення матеріально-технічної бази бібліотек для дітей.

Повільними темпами, але просувається комп'ютеризація бібліотек для дітей. На кінець 2014 року із 32 бібліотек 10 центральних районних та 8 міських бібліотек для дітей забезпечені ПК (53 одиниці), з них 47 комп'ютерів мають доступ до мережі Інтернет. Копіювально-розмножувальною технікою забезпечені 14 бібліотек для дітей (34 одиниці), 15 бібліотек мають електронні адреси.

Основні показники діяльності бібліотек для дітей у 2014 році

Користувачі бібліотек

У 2014 році в публічних бібліотеках області обслужено 124 126 користувачів-дітей (125 661 у 2013р.). (Дод. 2)

Кількість користувачів, обслужених дитячими бібліотеками складає 60 308 (60 546 у 2013 р.), або 48,6 % від загальної кількості користувачів-дітей обслужених по області. Невелике зменшення користувачів у бібліотеках області відбулося майже у кожному районі, окрім Теробовлянського, Тернопільського.

Найбільш помітне зменшення користувачів спостерігається у сільських бібліотеках-філіях Чортківського (-253), Шумського (-222), Зборівського (-181) районів. По області показник зменшення обслугованих користувачів складає – 1535.

Кількість обслугованих користувачів

№ п/п		2014 р.	2013 р.	+ -
1.	Центральні районні бібліотеки для дітей.	29842	29863	-21
2.	Міські бібліотеки для дітей	30466	30683	-217
3.	Сільські бібліотеки-філії ЦБС	63818	65115	-1297
Всього		124126	125661	-1535

Кількість користувачів, згідно з єдиною реєстрацією

Згідно з єдиною реєстрацією кількість користувачів у публічних бібліотеках області у 2014 році становить 104 606.

Зокрема у:

- центральних районних бібліотеках для дітей – 20 592;
- міських бібліотеках для дітей – 20 713;
- сільських бібліотеках-філіях ЦБС – 63 301.

В тому числі дитячими бібліотеками зареєстровано користувачів – 41 305 (-816 до 2013 р.), або 39,4% до кількості користувачів по області. Зменшення користувачів, згідно з єдиною реєстрацією по області становить (-1607).

Кількість користувачів, згідно з єдиною реєстрацією

№ п/п		2014 р.	2013 р.	+ -
1.	Центральні районні бібліотеки для дітей	20592	22027	-1435
2.	Міські бібліотеки для дітей	20713	20094	+619
3.	Сільські бібліотеки-філії ЦБС	63301	64092	-791
Всього		104606	106213	-1607

Відвідування бібліотек

У 2014 році користувачі відвідали бібліотеки 1,4 млн. разів (-88304 до 2013 р.). Масові заходи діти відвідували частіше, ніж у 2013 році. У 2014 році – 407,8 тис. разів (+58558 до 2013 р.). Відвідування масових заходів складає 29 % від загальної кількості відвідувань.

Середнє відвідування бібліотек читачами-дітьми становить 11.

Інформаційне обслуговування користувачів

Головним завданням у роботі бібліотек області залишається задоволення інформаційних потреб користувачів – дітей.

Інформаційним обслуговуванням охоплено 1649 абонентів (із 124126 користувачів-дітей), з них 351 – індивідуальним. Щорічно користувачам надається 10,2 тис. різних видів бібліографічних довідок.

Бібліотечний фонд

Станом на 1. 01. 2015 року бібліотечний фонд документів у дитячих та сільських бібліотеках-філіях становить 2,215491 примірників книг.

Зокрема у:

– центральних районних бібліотеках для дітей:

2014 р. – 327902 прим.;

2013 р. – 362304 (-34402) прим. (Дод. 3)

Фонди районних бібліотеках для дітей зменшилися за рахунок переходу Чортківської районної бібліотеки для дітей в підпорядкування міської ради.

– міських бібліотеках для дітей:

2014 р. – 385556 прим.;

2013 р. – 364997 (+20559) прим. (Дод. 4)

Фонди міських бібліотеках для дітей збільшилися за рахунок переходу Чортківської районної бібліотеки для дітей в підпорядкування міської ради.

– сільських бібліотеках-філіях ЦБС:

2014 р. – 1,502033 прим.;

2013 р. – 1,509146 (-7113) прим.

Всього по області:

2014 р. – 2,215491 прим.;

2013 р. – 2,246829 (-31338) прим.

У складі бібліотечних фондів за видами документів, переважають книги (97,1%) - 2,151601 примірників, періодичні видання становлять 2,9% - 63777 примірників. Література українською мовою – 62 %, російською – 38 %, мовами національних меншин - 0,005 %, іноземними мовами – 0,065 %.

Періодичні видання із загальної кількості фонду становлять:

- у центральних бібліотеках для дітей – 5,2 %;
- у міських бібліотеках для дітей – 5,5 %;
- у сільських бібліотеках-філіях ЦБС – 1,7 %.

Аудіовізуальних матеріалів – 87, електронних видань – 26. Обертаність літератури по області становить 1,3.

Надходження літератури

За 2014 рік до бібліотек, що обслуговують дітей (837) надійшло 16918 примірників нових документів (Дод. 5), що в середньому складає 20 книг на одну бібліотеку. У сільську бібліотеку надійшло, в середньому, 10 екз. книг, у дитячу – 284 примірники. Поповнення фондів новою літературою дитячих та сільських бібліотек області складає 1 % від загального фонду, зокрема у:

- центральних районних бібліотеках для дітей – 1,5 %
- міських бібліотеках для дітей – 1,1 %
- сільських бібліотеках-філіях – 0,5 %

Надходження літератури становить – 16918 примірників документів, а вибуття – 48256 примірників. Вилучення видань в 2,9 рази переважає над поповненням фондів. У міських бібліотеках для дітей – майже у 3 рази. Надходження нової літератури, в порівнянні з 2013 роком зросло лише у центральних районних бібліотеках для дітей:

2014 р. – 4859 примірників.

2013 р. – 4728 примірників (+ 129 до 2013 р.) (Дод. 6)

– у міських бібліотеках для дітей:

2014 р. – 4215 прим.

2013 р. – 5539 прим. (-1324 до 2013 р.) (Дод. 7)

– у сільських бібліотеках-філіях.

2014 р. – 16918 прим.

2013 р. – 20273 прим (-3355 до 2013 р.).

Незначного збільшення нових надходжень досягнули у Теробовлянській ЦБД (+239), Гусятинській ЦБД (+122), Борщівській ЦБД (+116) та Козівській ЦБД (+74).

Сільські бібліотеки-філії обслуговують 64 тис. користувачів-дітей, проте кількість нових надходжень на одного користувача складає 0,16 %.

Вибуття літератури

Вибуття літератури по області становить 48256 примірників.

Головними причинами переваги вибуття літератури над надходженням є велика зношеність дитячої літератури, недостатнє фінансування на комплектування бібліотек. Списання літератури для дітей у центральних районних бібліотеках для дітей складає – 22,9 тис. пр. (+8081 до 2013 р.), у міських бібліотеках для дітей – 16,2 тис. прим. (+8184 до 2013 р.), у сільських бібліотеках-філіях – 30,8 тис. прим. (+5505 до 2013 р.). Недостатнє фінансове забезпечення комплектування бібліотек літературою для дітей призводить до диспропорції поступлень нових видань для дітей до вибуття літератури. Вибуття дитячої літератури переважає її надходження у Монастирській ЦБС – у 9 разів, Підволочиській – 11,8 рази, Заліщицькій ЦБС – у 3,5 рази, Тернопільській міській ЦБС – у 4,7 рази.

Книговидача

Дитячими та сільськими бібліотеками – філіями ЦБС видано 2,975277 прим. документів, в тому числі 88,8 % - книг та 11,2 % - періодичних видань. Книговидача в дитячих бібліотеках області складає 1, 201147 прим. документів (38,2 %) від загальної книговидачі читачам-дітям.

Протягом року дітям було видано:

– у центральних районних бібліотеках для дітей:

2014 р. – 577078 док.;

2013 р. – 614628 док. (-37550 до 2013 р.) **(Дод. 10)**

Книговидача по районних бібліотеках для дітей зменшилася за рахунок переходу Чортківської районної бібліотеки для дітей в підпорядкування міської ради.

– у міських бібліотеках для дітей:

2014 р. – 620735 док.;

2013 р. – 584639 док. (+36096 до 2013 р.) (Дод. 11)

Книговидача по міських бібліотеках для дітей збільшилася за рахунок переходу Чортківської районної бібліотеки для дітей в підпорядкування міської ради.

– у сільських бібліотеках-філіях ЦБС:

2014 р. – 1,777464 док.;

2013 р. – 1,836911 док. (-59447 до 2013 р.)

Читаність дітей по області становить – 24, в тому числі:

- у центральних районних бібліотеках для дітей – 19;
- у міських бібліотеках для дітей – 20;
- у сільських бібліотеках-філіях – 28.

Причинами зменшення книговидачі у сільських бібліотеках-філіях ЦБС є застаріла література для дітей, яка переважає у фондах бібліотек. Адже сформовані на сьогодні бібліотечні фонди не в повній мірі відповідають індивідуальним, освітнім, культурним та естетичним запитам користувачів-дітей.

Надходження та використання коштів

У 2014 році загальна сума фінансування дитячих бібліотек області, за даними статистичних звітів, склала 6539,3 тис. грн. . У порівнянні з попереднім роком, вона зменшилась на 168,3 тис. грн. Найбільша сума надходжень у Бучацькому (320,9) Бережанській – (279,2) Борщівській (275,8) та бібліотеках для дітей Тернопільської міської ЦБС (417 тис. грн.).

Лева частина коштів використана на оплату праці працівників дитячих бібліотек (4981,5 тис. грн.), 99,6 тис. грн. – на комплектування бібліотечних фондів, в тому числі 16,5 – за рахунок коштів загального фонду. Для проведення поточних та капітальних ремонтів – 265,3 тис. грн., в тому числі за рахунок коштів загального фонду – 28,8 тис. грн. Найменше профінансовано Тернопільську ЦБД (В. Бірки). – 88,8 тис. грн., Підгаєцьку ЦБД (121 тис. грн.), Заліщицьку ЦБД (132,5 тис. грн.). Багато років поспіль найкраще фінансується централізована бібліотечна система міста Тернополя. На утримання п'яти дитячих бібліотек у 2012 році використано 2085,7 тис. грн. (на кожну із п'яти дитячих бібліотек – по 417,1 тис. грн.).

Щодо використання коштів, то загальна сума у 2014 р. становила 6539,3 тис. грн., втому числі:

– в центральних районних бібліотеках для дітей:

у 2014 р. 3201,4 тис. грн.

у 2013 р. 3569,6 тис. грн. (Дод. 8)

– в міських бібліотеках для дітей:

2014 р. 3337,9 тис. грн.

2013 р. 3138 тис. грн. (Дод. 9)

Всього по дитячих бібліотеках області:

2014 р. – 6539,3 тис. грн.

2013 р. – 6707,6 тис. грн.

Фандрейзингова діяльність, додаткові послуги в бібліотеках для дітей

Протягом року бібліотеки для дітей надавали користувачам – дітям додаткові послуги, від яких до спеціального фонду надійшло 267,4 тис. грн. в тому числі в центральних районних бібліотеках для дітей 69,4 тис. грн., в міських бібліотеках для дітей – 198 тис. грн. Благодійні та спонсорські внески складають 2,5 тис. грн.

Найбільше коштів від платних послуг одержали: Бережанська ЦБД (0,7 тис. грн.), Зборівська ЦБД, (0,3 тис. грн.), 23 тис. грн. – бібліотеки для дітей №1, №2, №3, №4, №5 Тернопільської міської ЦБС. Від благодійної і спонсорської допомоги найбільше коштів одержала Збаразька ЦБД – (0,8 тис. грн.). Всього по районних бібліотеках спонсорська допомога становила – 2 тис. грн.

На кінець року не використано 21,3 тис. грн. із спеціального фонду, зокрема у Шумському (13 тис. грн.) та Лановецькому районах (2,8 тис. грн.). Не використали 5,2 тис. грн. бібліотеки для дітей Тернопільської міської ЦБС.

Таке нерівномірне та не пропорційне фінансове забезпечення не дозволяє повноцінно функціонувати бібліотекам для дітей. А також позбавляє їх можливості удосконалювати та поліпшувати комфортне середовище бібліотечних приміщень та умови обслуговування наймолодших громадян України, підвищувати позитивний імідж сучасної бібліотеки серед жителів міст, сіл та селищ Тернопільської області.

Бібліотечний персонал

В бібліотеках для дітей області працює 115 активних, талановитих та креативних бібліотечних спеціалістів. Багато своїх зусиль вони спрямовують на формування особистості дитини, залучення ширшого кола дітей до читання. Намагаються враховувати зміни у медіа просторі, запитах дітей і підлітків, освоюють нові технології, комп'ютерну техніку, використовують сучасне обладнання. Бібліотекарі підвищують свої професійні навички та кваліфікацію на обласних семінарах, під час тренінгів, що відбуваються на базах Інтернет – центрів обласних бібліотек. Активно проявляють своє уміння та творчість у співпраці з програмою «Бібліоміст». Створення позитивного професійного образу бібліотекаря та його фахової діяльності, визначається на рівні оптимальної форми взаємин з користувачами, шкільними та дошкільними закладами в кожному районі Тернопільщини. Відбувається постійне оновлення знань бібліотечних спеціалістів, які спрямовуються на підвищення якості та комфортності обслуговування користувачів.

За освітнім рівнем бібліотечних спеціалістів (115) – 78,2 % із них мають вищу та базову вищу спеціальну освіту. Майже 58,3 % бібліотечних спеціалістів працюють в дитячих бібліотеках понад 20 років:

- 8,7 % - до 3-х років
- 11,3 % - 3-9 років,
- 21,7 % - 10 – 20 років

Із 115 бібліотечних спеціалістів дитячих бібліотек області 15 (13 %) працюють неповний робочий день. До цього змушує серйозне недофінансування бібліотечної галузі у окремих районах Тернопільської області (Борщівському, Гусятинському, Збаразькому та інших районах).

Методична робота

Бібліотечні фахівці ЦБД щорічно проводять чимало методичних, організаційно – управлінських, консультативних, навчальних заходів та виїздів до бібліотек своїх регіонів з метою надання практичної допомоги, спрямованої на удосконалення обслуговування дітей, впровадження інновацій.

Протягом року працівниками ЦБД області у сільські бібліотеки здійснено більше як 260 виїздів з метою надання практичної допомоги з різних питань (ведення облікової документації, індивідуальна робота з користувачами-дітьми, переоблік фондів, передача бібліотеки та ін.). Зокрема, Козівська ЦБД надавала методичну та практичну допомогу бібліотекам-філіям смт. Козлів, с. Великий Ходачків, с. Велика Плавуча, с. Плотича, с. Таурів по створенню блогів та сторінок у соціальних мережах в Інтернеті.

Для підвищення фахового рівня сільських бібліотекарів у 2014 році проведено 28 районних семінарів та семінарів-практикумів, на яких розглядалися такі важливі теми:

- «Форми організації правового виховання дітей у бібліотечному обслуговуванні» (Заліщицька ЦБД);
- «Культурно-дозвіллева діяльність бібліотеки на допомогу творчій самореалізації дитини» (Теребовлянська ЦБД);
- «Краєзнавча робота бібліотек – важливий засіб виховання підростаючого покоління (Буцацька ЦБД), «Краєзнавча робота бібліотеки: нове і традиційне» (Підволочиська ЦБД);
- «Клуби за інтересами для користувачів-дітей» (Гусятинська ЦБД);
- «Організація дитячого читання – основа успішної бібліотеки» (Бережанська ЦБД), «Діти. Книга. Читання. Пошук нових можливостей, ідей, інноваційних підходів» (Гусятинська ЦБД);
- «Бібліотечна робота з дітьми: особливості сучасної методики» (Козівська ЦБД).

Під час семінарів проводяться огляди спеціальної преси, зокрема, фахівці Монастириської ЦБД провели огляд журналів «Бібліотечна планета», «Світ дитячих бібліотек», «Бібліотечний вісник», «Шкільна бібліотека».

Такі форми навчання як «майстер-класи», «Дні творчої ініціативи», «Дні керівника бібліотеки» практикують у Теребовлянській, Зборівській, Тернопільській, Кременецькій, Підгаєцькій ЦБД. «Творчі лабораторії», «Школи професійної майстерності», «Методичні дні» проведені у Бережанському, Гусятинському, Заліщицькому, Чортківському, Монастириському, Підволочиському, районах. Майже усі

навчання для сільських бібліотекарів доповнюються масовими заходами, зокрема, у Зборівській ЦБД відбулась літературно-музична композиція «Три матері» та літературно-мистецька година «Творимо руками і душею».

Крім семінарів і тренінгів, які відбулися на базі ТОБД завідувачі районними та міськими бібліотеками для дітей пройшли навчання у регіональному тренінговому центрі при Тернопільській обласній науковій бібліотеці на тему: «Повідомте всіх про діяльність бібліотеки».

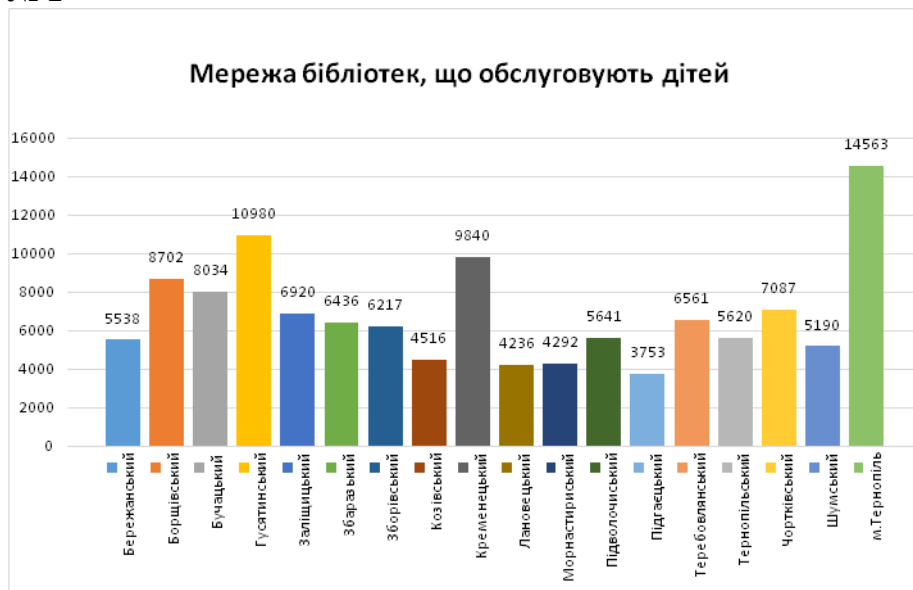
Завідувачки Гусятинською, Збараською, Теревовлянською, Козівською та Бучацькою районними бібліотеками для дітей взяли участь у дистанційному навчанні «Бібліотеки і розвиток електронного урядування», яке проводила Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. По закінченні навчань бібліотекарі отримали сертифікати про підвищення кваліфікації.

Центральними бібліотеками для дітей, як методичними центрами з організації обслуговування користувачів-дітей було підготовлено ряд методичних рекомендацій, порад, сценаріїв на допомогу сільським та шкільним бібліотекарям області:

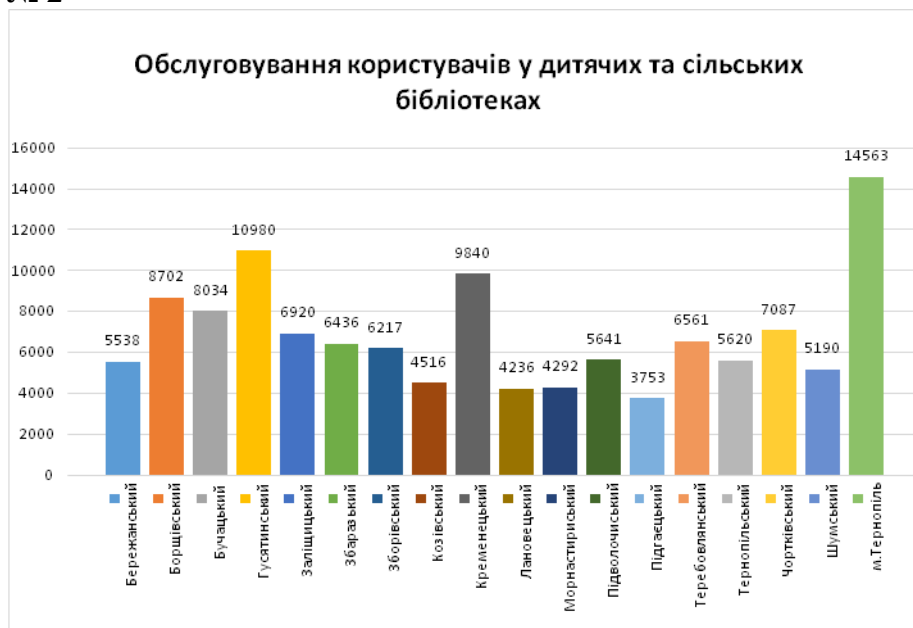
- Спеціалісти Заліщицької ЦБД розробили методичні рекомендації: «З мамою і татом до бібліотеки», «Дитяче краєзнавство у бібліотеці» та «Наочна популяризація літератури серед читачів-дітей»;
- Працівниками Тернопільської ЦБД видано методично-бібліографічні поради «Великий син великого народу» (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка), «З погляду вічності» (до 90-річчя від дня народження П. А. Загребельного) та інструктивно-методичні листи «Ми йшли до тебе, Перемого!» (до 70-річчя звільнення Тернополя від німецьких окупантів), «Художник, письменник, кінематографіст» (до 120-річчя від дня народження О. П. Довженка);
- Підволочиська ЦБД спільно з ЦРБ розробили і випустили методичні поради: «З родини йде життя дитини» (до Міжнародного року сім'ї), «Ти нації Навчитель і Пророк» (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка).

Додатки

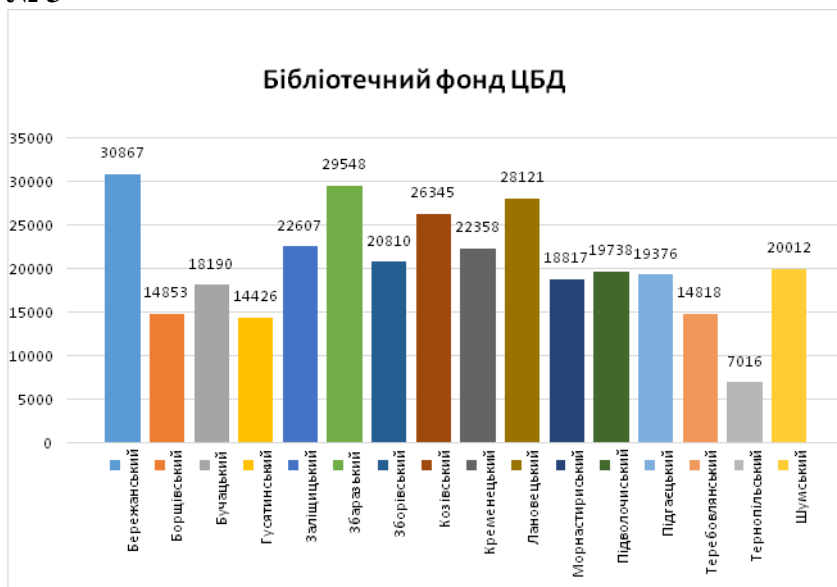
№ 1

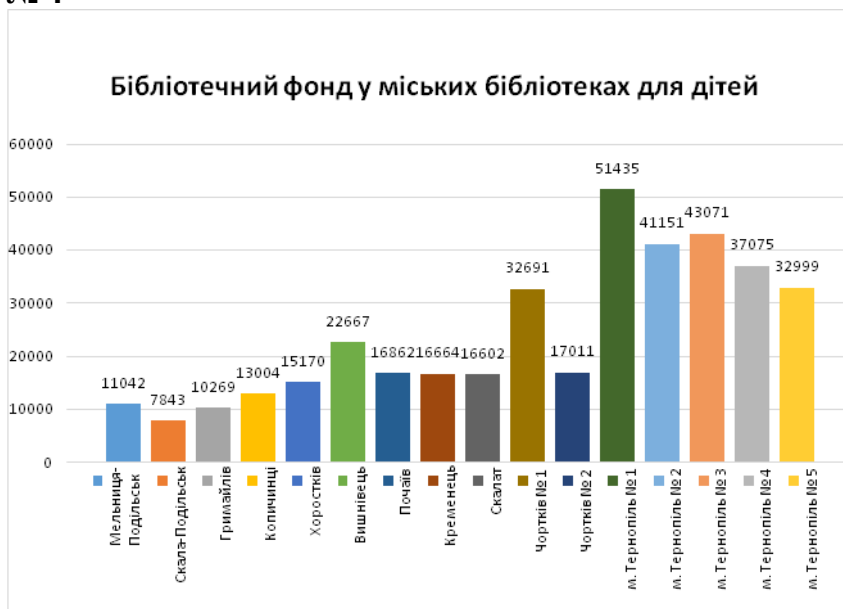
№ 2

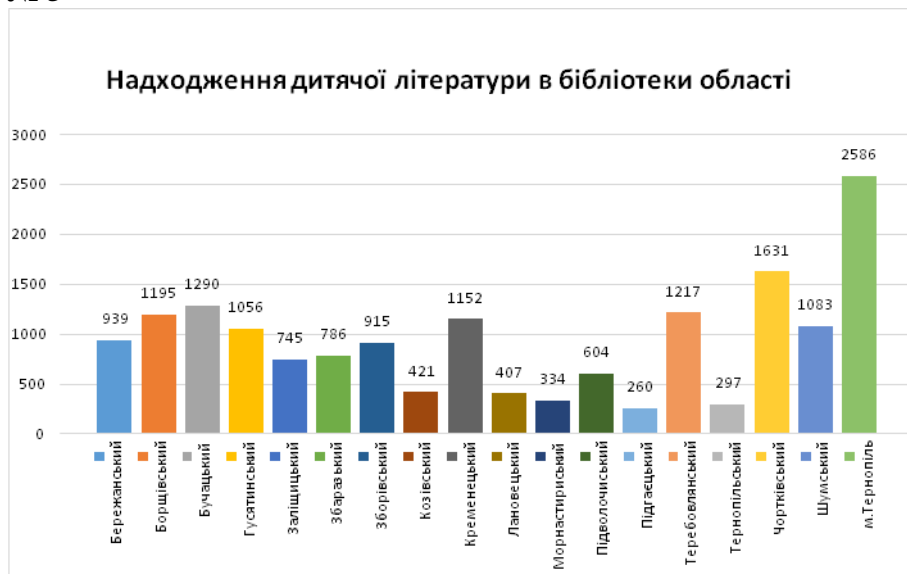
№ 3

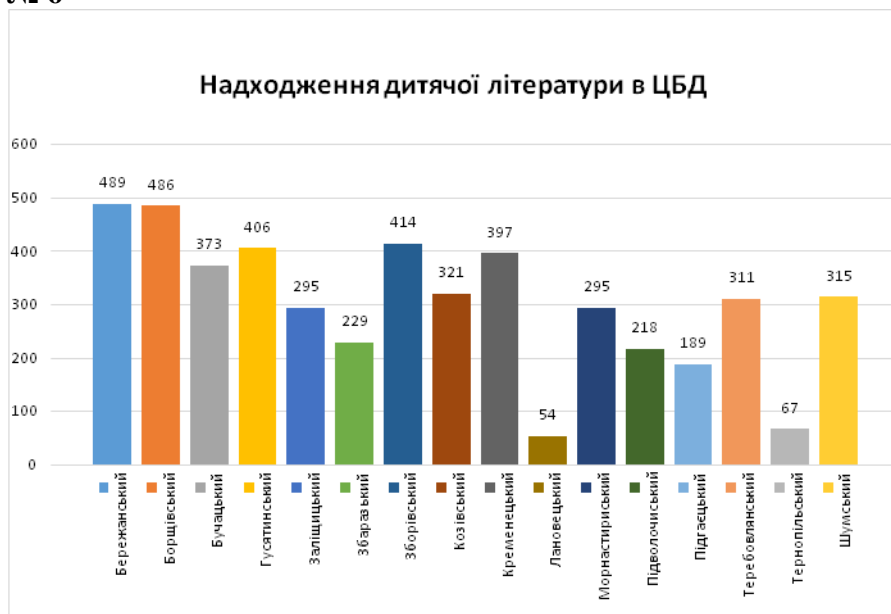
№ 4

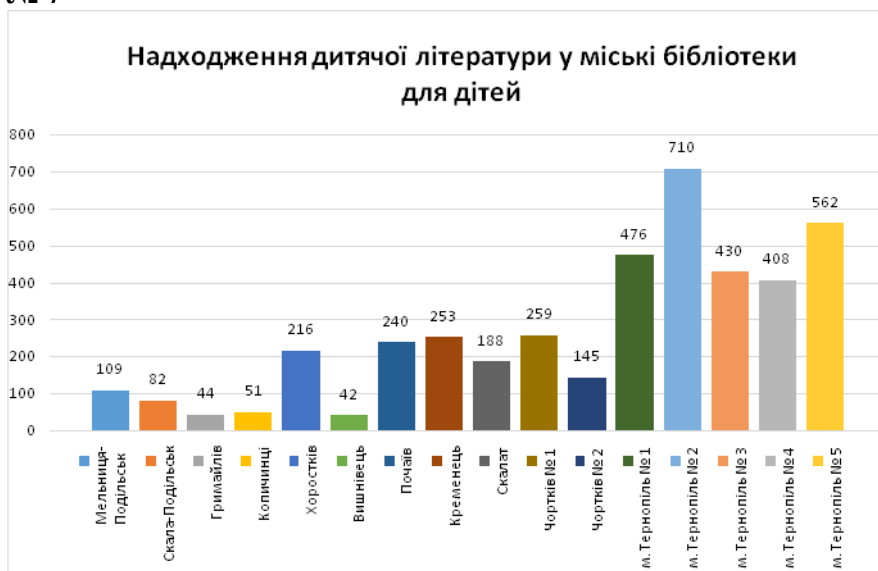
№ 5

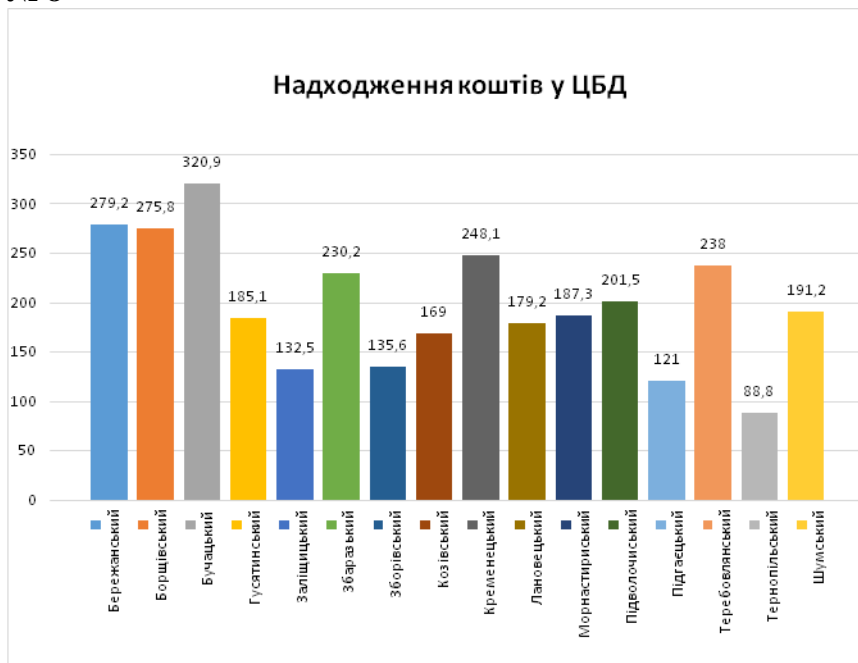
№ 6

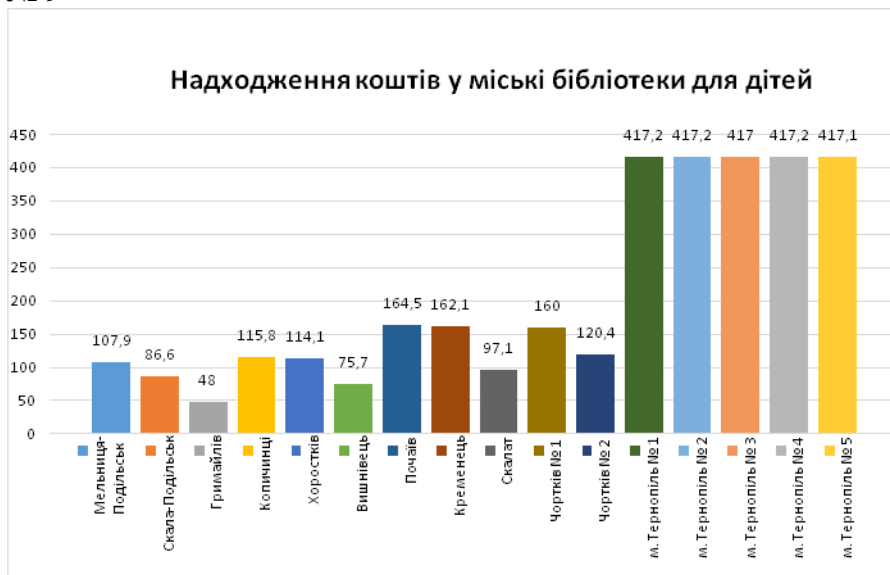
№ 7

№ 8

№ 9

№ 10

